

GEMEENTE RAALTE	
Kopie aan:	
Ingek.	17 APR. 2025
Datum:	
Zaak nr.:	
Bericht v. ontv.	JA NEE

Gemeente Raalte
t.a.v. College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 140
8100 AC RAALTE

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
www.overijssel.nl
overijsselloket@overijssel.nl
KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

Mevr. S. Wiltinche
Telefoon +31384998793
S.Wiltinche@overijssel.nl

Datum	Kenmerk	Zaaknummer	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
15.04.2025	D0205-04-007645	2025-011578	1 van 2	2	01.04.2025	

Onderwerp: Brief Raalte

Geacht college,

Hierbij sturen wij u het totaalbeeld interbestuurlijk toezicht (IBT) van uw gemeente, dat wij tijdens onze vergadering van 15 april 2025 hebben vastgesteld. Het totaalbeeld is als bijlage 1 bij deze brief gevoegd.

Context

Provinciaal toezicht is een wettelijke taak. In aansluiting op de veranderende maatschappij, willen wij deze taak samen met de Overijsselse gemeenten zoveel mogelijk vanuit partnerschap oppakken. Dit is ook uitgangspunt van de Overijsselse bestuursovereenkomst IBT.

Het totaalbeeld IBT is opgebouwd uit zes domeinen: Financiën, Omgevingsrecht VTH, Omgevingsrecht, Informatie- & archiefbeheer, Huisvesting statushouders en Erfgoed. Basis voor de toetsing is het IBT kader. Dit kader en de totaalbeelden zijn te vinden op onze website: [Interbestuurlijk toezicht per gemeente - Provincie Overijssel](#).

We hebben achtergrondinformatie als bijlage 2 bij deze brief gevoegd over onze werkwijze en ontwikkelingen op de domeinen. In deze bijlage wordt ook aandacht besteed aan de consequenties van de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet voor het interbestuurlijk toezicht.

Totaalbeeld IBT 2025

De bevindingen op de afzonderlijke domeinen vormen input voor het voorliggende integrale totaalbeeld. De teksten zijn (ambtelijk) besproken. In het kader van de voorbereiding van het totaalbeeld IBT voor 2025 heeft ook afstemming plaatsgevonden met uw gemeentelijke IBT-coördinator.

De kleuring op de domeinen en van het totaalbeeld heeft een signaalfunctie, en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Wanneer een domein oranje kleurt, dan betekent dat dat de provincie risico's ziet waarop in haar ogen actie nodig is en waarover de provincie, in aansluiting op het kader IBT, in gesprek wil gaan met de gemeente.

Het totaalbeeld van uw gemeente is groen.

Voor een nadere toelichting op de bevindingen per domein verwijzen we naar het bijgevoegde totaalbeeld.

Datum verzending
16.04.2025

Rol raden

Eén van de uitgangspunten in de bestuursovereenkomst is dat gemeente en provincie de verbinding tussen de horizontale verantwoording en het verticale toezicht zullen versterken door beide processen beter op elkaar te laten aansluiten. Ter uitvoering hiervan hebben wij met elkaar afgesproken dat gemeenten het totaalbeeld deel uit zullen laten maken van de planning- en controlecyclus (P&C-cyclus) en dat de provincie zorg zal dragen voor een toegankelijke en actuele dataviewer op de provinciale website met informatie over de totaalbeelden per gemeente en gedurende de afgelopen jaren, welke veel achtergrondinformatie biedt. Zie hiervoor ook de eerder genoemde link naar het interbestuurlijke toezicht op onze website.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter, A.P. Heidema

secretaris, N. Versteeg

Totaalbeeld Interbestuurlijk Toezicht Raalte 2025

Totaalbeeld 2025: Groen					
Financiën	Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo)	Omgevingsrecht (voorheen Wro)	Informatie- en archiefbeheer	Huisvesting statushouders	Erfgoed
Oranje	Groen	Groen	Groen	Groen	Groen

Motivering totaalbeeld

Algemeen

Provinciaal toezicht is een wettelijke taak. In aansluiting op de veranderende maatschappij, wil de provincie deze taak samen met gemeenten zoveel mogelijk vanuit partnerschap oppakken. Dit is uitgangspunt van de herziene Overijsselse bestuursovereenkomst IBT (2022). Samen werken provincie en gemeente aan een goede kwaliteit van het openbaar bestuur, ieder vanuit haar eigen rol, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Beoordelingskader IBT

Basis voor de beoordeling is het geactualiseerde IBT beoordelingskader, dat na afstemming met de gemeenten, in december 2024 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Aanpassingen waren nodig in verband met de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet. Zo wordt nu gesproken over het domein Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo) en het domein Omgevingsrecht (voorheen Wro). Het Overijsselse interbestuurlijk toezicht heeft betrekking op de domeinen Financiën, Omgevingsrecht VTH, Omgevingsrecht, Informatie- & archiefbeheer, Huisvesting statushouders en Erfgoed. Voor Financiën gaat het om provinciaal toezicht op de begroting, en voor de andere domeinen om provinciaal toezicht op de uitvoering van gemeentelijke medebewindstaken.

Totaalbeeld van de gemeente Raalte: groen

De bevindingen op de afzonderlijke domeinen vormen input voor het voorliggende integrale totaalbeeld. Dit totaalbeeld is het gewogen gemiddelde van de genoemde zes domeinen. De kleur van het totaalbeeld is dit jaar groen. In 2023 en 2024 was het beeld eveneens groen. De kleuring heeft een signaalfunctie, en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Wanneer een domein oranje of rood kleurt, dan betekent dat dat de provincie risico's ziet waarop actie nodig is. Zoals afgesproken in de Bestuursovereenkomst IBT en het bijbehorende IBT-beoordelingskader gaat de provincie daarover in gesprek met de gemeente.

Beelden op de afzonderlijke domeinen

De domeinen Omgevingsrecht VTH, Omgevingsrecht, Informatie- en archiefbeheer, Huisvesting Statushouders en Erfgoed kleuren groen. Voor deze domeinen geldt dat de gemeente voldoet aan de in het kader gestelde criteria.

Alleen het domein Financiën kleurt oranje. De begroting 2025 is structureel en reëel sluitend. De meerjarenraming is echter niet sluitend na een correctie door financieel toezicht van de provincie op de begroting als gevolg van het ramen van niet concrete taakstellingen. De kleuring van het IBT-beeld voor het domein financiën is daardoor oranje. Voor oranje domeinen geldt dat de provincie, zoals hiervoor is aangegeven, het inhoudelijke gesprek wil voeren met de gemeente over de gesignaleerde risico's.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
Financiën	Beoordeling Uw begroting 2025 is structureel en reëel sluitend. Dit betekent dat de gemeente onder het reguliere (repressieve) toezicht valt en de begroting 2025 zonder onze goedkeuring kan uitvoeren. De meerjarenraming is niet sluitend na een correctie door financieel toezicht van de provincie als gevolg van het ramen van niet concrete taakstellingen. Er zijn geen bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. De kleuring van het IBT-beeld voor het domein financiën is oranje. Context De gemeente Raalte presenteert de financiële consequenties in de vastgestelde begroting 2025. In deze begroting en meerjarenraming wordt nieuw beleid voorgesteld, dat tegemoetkomt aan de opgaven waar Raalte de komende jaren voor staat. Het gaat hierbij onder andere om 'de drie grote opgaven' (groeiopgave, opgave leefbare dorpen en wijken en opgave toekomstbestendig buitengebied). Opgaven binnen zowel het ruimtelijk-fysiek domein, het sociaal-maatschappelijk domein als het domein bestuur en ondersteuning. Dit nieuwe beleid heeft, naast de toekomstige autonome- en sociaal domein-ontwikkelingen, financiële gevolgen voor de gemeentelijke begroting. Voor de dekking hiervan heeft de gemeente in de begroting een verhoging van de OZB en diverse bezuinigingstaakstellingen opgenomen. De gemeente verwacht deze taakstellingen in de komende jaren concreet in te vullen. Vanuit financieel toezicht is bij gemeente Raalte aangegeven dat taakstellingen concreet onderbouwd en realistisch dienen te zijn, om te kunnen worden aangemerkt als structureel dekkingsmiddel. Omdat enkele taakstellingen onvoldoende concreet zijn ingevuld, zijn deze door de toezichthouder gecorrigeerd op het meerjarig begrotingssaldo. Dit leidt ertoe dat de meerjarenraming sluit met een structureel tekort, waardoor de gemeente, evenals afgelopen jaar, oranje blijft kleuren voor het IBT-domein financiën. Toelichting beoordeling Wij hebben geconstateerd dat: - uw gemeente in staat is, ondanks de financiële druk, de financiële consequenties voor nieuw beleid (deels) mee te nemen in de raming van de begroting 2025 (en verdere jaren). Wij vinden het positief dat u blijft investeren in uw gemeente. - veel gemeenten geconfronteerd zijn met tekorten in de meerjarenraming door het zogenoemde "ravijnjaar". Ook de meerjarenraming van uw gemeente laat tekorten zien. Om bij de komende begroting te zorgen voor een sluitende meerjarenraming heeft u al denkrichtingen opgenomen. Wij vinden het verstandig dat u hier al over heeft nagedacht. Maatregelen hebben vaak tijd nodig om ook daadwerkelijk gerealiseerd te worden. Wij zullen de bij de begroting 2026 uitgewerkte	Oranje	- De geraamde uitgaven en inkomsten zijn structureel en reëel in evenwicht. Uit meerjarenbegroting is nog niet aannemelijk dat dit evenwicht behouden blijft, of, - de geraamde structurele uitgaven en inkomsten zijn niet in evenwicht. Uit de meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt hersteld, en/of, - er is sprake van één of meer bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Hierbij kan gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, de grondexploitatie of andere onderwerpen. <i>Intensiteit toezicht: gemiddeld</i> - Begroting vergt geen goedkeuring. - Verdiepingsvragen rondom meerjarige financiële problematiek. - Intensivering ambtelijk en bestuurlijk contact (2-5 x per jaar). - Monitoren van herstelmaatregelen/begrotingswijzigingen. - Het zijn van sparring partner. - Themaonderzoeken. - Onderzoek programma rekening met accountants-verslag. - Opvragen nota's deel onderwerpen financiële positie

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	maatregelen beoordelen, daarbij gebruiken we de vastgestelde criteria uit het Gemeenschappelijk toezichtkader. - uw gemeente in de raming onderuitputting en taakstellingen opneemt. Wij kunnen alleen voldoende onderbouwde taakstellingen accepteren als structureel dekkingsmiddel. De posten "Nieuw voor oud" en "besparingen andere domeinen" in uw begroting zijn onvoldoende onderbouwd. Wij verwachten van u dat u lasten en baten realistisch raamt en dat u uiterlijk bij de begroting 2026 deze posten voldoende onderbouwt. - u van mening bent dat wanneer onderuitputting en taakstellingen niet (tijdig) worden gerealiseerd, u hiervoor uw stelpost nieuw beleid kunt inzetten. Die keuze is niet aan ons. Wij kunnen alleen de door u opgenomen onderuitputting en taakstellingen beoordelen. Wij vinden onderuitputting en niet-onderbouwde taakstellingen niet realistisch en brengen daarom dit bedrag in mindering op het structurele saldo in de meerjarenraming. Deze correctie zorgt ervoor dat de meerjarenraming naar ons oordeel sluit met een tekort. Dit heeft geen gevolgen voor de toezichtvorm maar zorgt er wel voor dat de voorgestelde IBT-kleuring voor het domein financiën oranje wordt.		
Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo)	Beoordeling 2025 Op basis van de uitgevoerde toetsing van IBT op het domein Omgevingsrecht VTH, de onderlinge samenhang van de documenten en de voortgangsgesprekken, is het kleurbeeld voor de gemeente Raalte groen. Er zijn nog wel verbeterpunten waar de gemeente Raalte het komende jaar aan kan werken. Verbeterpunten vorig jaar De gemeente is met de verbeterpunten uit het beeld 2024 aan de slag gegaan. Dit heeft geresulteerd in verbeteringen, maar er blijft op enkele onderdelen aandacht nodig. Beleidskader De gemeente Raalte heeft in 2021 VTH-beleid voor de thuishaken vastgesteld. Dit VTH-beleid bevat onder andere een probleemanalyse, strategieën, meerjarendoelstellingen en een risicoanalyse voor de bouw en RO-taken. Voor de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) maakt Raalte gebruik van de regionaal ontwikkelde toetsingsmatrix om te helpen bij de keuze rondom toezicht en handhaving, maar beleidsmatige keuzes ontbreken. Het uniforme regionale VTH-beleid voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst IJsselland is in 2024 door Raalte vastgesteld. In dit beleidsplan zijn onder andere een probleem analyse, strategieën en doelen opgenomen. Er is nog nadere uitwerking nodig voor een aantal van de gestelde doelen, zodat duidelijk is wanneer die doelen zijn gehaald. Voor de toezichtstaken wordt (gedeeltelijk)	Groen	Inzicht in uitvoering en handhaving Sluitende beleids- en uitvoeringscyclus, die voldoet aan de beoordelingscriteria. Alle stappen van de cyclus zijn ingevuld. <i>Intensiteit toezicht:</i> laag - Ambtelijk gesprek bevindingen beoordeling uitvoering en handhaving: 1 à 2 keer per jaar. - Dossieronderzoek: indien specifieke omstandigheden daar aanleiding toe geven (steekproef)

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	gebruikgemaakt van het dynamisch risico prioriteringsinstrument (RPI). Het blijft echter onduidelijk hoe de RPI precies wordt ingezet, hoe de risico inschattingen worden bepaald en welke prioriteiten daaruit volgen. Uitvoeringsprogramma Het uitvoeringsprogramma 2025 voor de thuishaken is tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma is aangegeven welke activiteiten de gemeente wil gaan uitvoeren. Daarnaast is aangegeven op welke wijze er gewerkt is aan het realiseren van de beleidsdoelen. In het uitvoeringsprogramma is beschreven dat er capaciteit is om de taken uit te voeren. Daar waar in eerste instantie capaciteitstekorten zijn, is toegelicht hoe deze tekorten worden ondervangen. Het uitvoeringsprogramma 2025 voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst IJsselland is tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma is aangegeven welke activiteiten voor Raalte worden uitgevoerd. Uit het uitvoeringsprogramma blijkt dat voor Raalte geen actualisatietoetsen of actualisaties van vergunningen zijn gepland bij de Omgevingsdienst IJsselland. In het uitvoeringsprogramma zijn de meeste doelen uit het regionale VTH-beleid overgenomen en is aangegeven hoe hier aan wordt gewerkt. Rapportage en evaluatie Het jaarverslag 2023 over de thuishaken is tijdig vastgesteld. In het jaarverslag geeft de gemeente inzicht in de uitgevoerde activiteiten. In het jaarverslag geeft Raalte inzicht in de realisatie van de doelen, ook van de kwaliteitsdoelen. Daarnaast is er inzichtelijk gemaakt hoe Raalte voldoet aan de kritieke massa zoals deze is opgenomen in de kwaliteitscriteria. Het jaarverslag 2023 over de taken belegd bij de Omgevingsdienst IJsselland is tijdig vastgesteld. Het jaarverslag geeft inzicht in de uitgevoerde activiteiten. Uit het jaarverslag blijkt dat er voor Raalte geen actualisatietoetsen of actualisaties van vergunningen zijn uitgevoerd door de Omgevingsdienst IJsselland. Het jaarverslag geeft geen inzicht in de realisatie van de voorgenomen doelen. Verbeterpunten Voor 2025 heeft de gemeente Raalte de volgende verbeterpunten: • Werk in 2025 aan uitvoeringsbeleid voor de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. • Evaluer het VTH-beleid voor de thuishaken in het jaarverslag 2024 en actualiseer het beleid waar nodig, zoals voorgeschreven in het Omgevingsbesluit. • Zorg voor verdere ontwikkeling van indicatoren en streefwaarden voor de gestelde doelen in het uniforme regionale VTH-beleid voor de taken bij de Omgevingsdienst. • Geef in 2025 beter inzicht in de werking van het dynamisch risico prioriteringsinstrument		

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	(RPI) en de daarbij horende risico-inschattingen, zodat inzichtelijk is hoe deze de toezichtstaken sturen. • Zorg voor een actualiteitstoets van de relevante vergunningen die bij de Omgevingsdienst zijn belegd en actualiseer deze indien nodig volgens de wettelijk vastgestelde termijnen. • Geef in het jaarverslag 2024 over de taken belegd bij de Omgevingsdienst inzicht in de realisatie van de gestelde doelen.		
Omgevingsrecht (voorheen Wro)	De Omgevingsvisie 'Horizon Raalte 2040' is op 26 november 2020 vastgesteld door de raad. Dit is een Omgevingsvisie conform de Wro. De gemeente is in 2024 aan de slag gegaan met visievorming in het landelijk gebied en heeft groeibeelden voor grote en kleine kernen ontwikkeld. Inschatting is dat zij vanaf 2025 gaat starten met een apart programma dat gericht is op de Groeibeelden. De gemeente Raalte werkt samen met de gemeenten Olst-Wijhe en Deventer aan een eerste wijziging van het omgevingsplan. Elke gemeente doet dat voor een kleine kern waarbinnen nagenoeg alle activiteiten samenkomen. Voor Raalte is dat de kern Luttenberg. Het is de bedoeling dat in 2025 een te publiceren plan is ontwikkeld.	Groen	De gemeente heeft de omgevingsvisie en haar werkzaamheden richting een omgevingsplan op orde (voldoet aan de hiervoor genoemde beoordelingscriteria).
Informatie- en archiefbeheer	Algemeen Het beeld van de gemeente Raalte over 2024 is gebaseerd op het <i>Verantwoordingsverslag informatiehuishouding 2024 gemeente Raalte</i> dat op 28 januari 2025 is vastgesteld door B&W en ter kennisneming is verstuurd aan de gemeenteraad. Ook zijn de bevindingen van het verificatiebezoek op 7 augustus 2024 meegenomen. Hiermee voldoet Raalte aan de informatie-afspraken in het kader van het IBT. Oordeel Het informatie- en archiefbeheer is grotendeels op orde. De gemeente neemt aandachtspunten ter harte en werkt continu aan verbetering van de informatiehuishouding. De grip op het informatie- en archiefbeheer neemt hierdoor toe. Op basis van het toetsingskader leidt dit tot de kleur groen. Digitaal werken In <i>Dimpact</i>-verband werkt de gemeente Raalte mee aan het project <i>PodiumD</i> dat het zaakstelsel <i>e-Suite</i> moet vervangen door een stelsel dat is gebaseerd op de <i>Common Ground</i> architectuur. Dit nieuwe stelsel zou volgens de huidige planning in 2027 gereed moeten zijn. Ter voorbereiding hierop wordt binnen Raalte de implementatie voorbereid, waarbij onder andere het metagegevensschema is geactualiseerd. In 2024 is een concept Vervangingsbesluit opgesteld en deze wordt naar verwachting in 2025 geïmplementeerd. Ook is een e-mail regeling vastgesteld gebaseerd op de capstone-methodiek. In DOWR-verband heeft een projectgroep een advies geschreven ter verbetering van het beheer en archivering van informatie in SharePoint. Dit advies wordt door de gemeente	Groen	Zorg voor en beheer van archief op orde <i>Intensiteit toezicht:</i> laag Frequentie algemeen inspectie bezoek: eens per 3 jaar. Jaarlijks door zorgdrager vastgestelde horizontale verslaglegging via KPI's of vergelijkbaar, ontvangen door gedeputeerde staten. Een groene score is uitgesloten als vastgestelde verslagen niet door gedeputeerde staten zijn ontvangen.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	vertaald in een vervolgplan voor de herinrichting van de SharePoint-omgeving in 2025. Binnen de scope van dit project zijn ook herstelacties opgenomen. Bij het nieuw opgerichte Team CIO-bureau in Deventer zijn de DOWR brede functies van IM-adviseur, beleidsadviseur Informatiebeheer, enterprise architect, security officer, privacy officer en FG ondergebracht. Door beperkte personele capaciteit zijn er achterstanden ontstaan in de vernietiging van digitale archiefbescheiden. Deze zijn in 2024 deels ingelopen. Afronding is voorzien in 2025. Kwaliteitssysteem De impuls die in 2023 is gegeven aan de kwaliteit van het informatiebeheer is doorgezet in 2024. De kwaliteitszorg wordt hiermee op een hoger niveau gebracht. Om dit proces te continueren en te versterken is een projectleider zaakgericht werken aangesteld, die ook het project <i>Podium D</i> gaat voorbereiden. Archiefruimten Er is een verkenning uitgevoerd voor het toepassen van e-depotfunctionaliteiten in bronsystemen. Hieruit is gebleken dat dit op korte termijn niet realistisch is. Het doel is om in 2030 daarvoor in aanmerking komende dossiers volledig digitaal openbaar te maken, omdat overbrenging van digitale archiefbescheiden dan aan de orde is. In hoeverre de gemeente Raalte hiervoor een specifieke e-depotvoorziening nodig heeft wordt de komende jaren onderzocht. Voor het organiseren van de overbrenging van (onterecht) nog niet overgebracht archief is budget beschikbaar gesteld. In 2025 starten de werkzaamheden hiervoor. Aandachtspunten voor 2025 (ongewijzigd ten opzichte van 2024) - Digitalisering vergunningen en vaststelling vervangingsbesluit - Toezicht op gemeenschappelijke regelingen uitwerken - Formele overbrenging oud archief		
Huisvesting statushouders	Ieder half jaar krijgen gemeenten per 1 januari en 1 juli door het Rijk een taakstelling opgelegd voor het huisvesten van statushouders. De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van de realisatiecijfers op peildatum 1 januari 2025 en aanvullende informatie verstrekt door de gemeente. Beoordeling: De gemeente Raalte heeft voldaan aan de wettelijke taakstelling voor de tweede helft van 2024. Dit maakt dat het kleurbeeld voor 2024 groen is. Daarnaast verdient de gemeente een compliment voor de getoonde inzet in de afgelopen periode. De gemeente heeft in de afgelopen periode in totaal 15 statushouders extra gehuisvest, daarmee is een voorsprong behaald op de taakstelling voor de eerste helft van 2025.	Groen	Voldaan aan de wettelijke taakstelling, inclusief het wegwerken van een eventuele achterstand uit vorige periode(n). <u>Intensiteit toezicht: laag</u> 1. Voortgang maandelijks monitoren. 2. Signalering: wanneer het er naar uitziet dat de gemeente de taakstelling niet gaat halen, wordt een ambtelijk overleg ingepland waarbij informatie wordt opgevraagd en geëvalueerd wordt welke stappen genomen kunnen worden om aan de taakstelling te voldoen.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
Erfgoed	De gemeente Raalte kent een erfgoed verordening uit 2023. De adviescommissie is belegd bij het Oversticht. Deze heeft 4 adviezen gegeven waarvan niet is afgeweken. VTH is zorgvuldig ingericht en vastgelegd in een jaarlijks programma. De archeologische verwachtingskaart is een belangrijk instrument bij ruimtelijke ontwikkelingen. Cultuurhistorische en archeologische waarden zijn in het omgevingsplan geborgd.	Groen	Voldaan aan eisen Erfgoedwet: • het hebben van een actuele gemeentelijke erfgoedverordening; • het hebben van een onafhankelijke en deskundige gemeentelijke erfgoedcommissie; • deskundige uitvoering van vergunningverlening en handhaving ten behoeve van het aanbrengen van wijzigingen aan rijksmonumenten; • nieuwe bestemmingsplannen conform de Erfgoedwet. <i>Intensiteit toezicht: laag</i> • Ambtelijk gesprek bevindingen beoordeling uitvoering en handhaving: maximaal 1 keer per jaar. • Dossieronderzoek: indien specifieke omstandigheden daar aanleiding toe geven (steekproef).

Achtergrondinformatie bij totaalbeelden IBT 2025

Het totaalbeeld 2025 gaat over het toezichtjaar 2024. Op basis van de uitkomsten van de toetsing zijn risico's en/of verbeterpunten benoemd, die dit jaar (2025) opgepakt moeten worden.

Kleur domeinen

Per domein kunnen de kleuren groen, oranje of rood worden toegekend. De kleuring heeft een signaalfunctie en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Wanneer een domein oranje of rood kleurt, betekent dat dat de provincie risico's ziet waarop in haar ogen actie nodig is en waarover de provincie, in aansluiting op het beoordelingskader IBT, in gesprek gaat met de gemeente.

Voor het domein financiën geldt dat GS, in het kader van het provinciale financieel toezicht, de gemeenten in december 2024 geïnformeerd heeft of zij in 2025 onder repressief of preventief toezicht valt. In het geval van preventief toezicht, is de score op IBT-financiën rood. Bij repressief toezicht zijn groen en oranje mogelijk.

Kleur totaalbeeld

Ook het totaalbeeld zelf heeft een kleur (eindkleur). Uiteraard is een goede uitvoering van taken op alle domeinen van belang. Om recht te doen aan de verschillen is ervoor gekozen om bij het bepalen van de eindkleur de domeinen verschillend mee te laten wegen:

- Financiën weegt het zwaarst (gewicht 3), omdat dit doorwerkt op alle gemeentelijke beleidsterreinen.
- Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo) en Omgevingsrecht (voorheen Wro) wegen middelzwaar (gewicht 2 per domein). Omgevingsrecht VTH, omdat dit de gezondheid en veiligheid betreft en dit domein sinds 1 oktober 2012 ook flink is uitgebreid door overdracht van de taken van de Inspectie Leefomgeving en Transport. Omgevingsrecht vanwege de grote invloed op de leefomgeving en de provinciale belangen die hiermee gemoeid zijn.
- Informatie- & archiefbeheer, Huisvesting statushouders en Erfgoed wegen het minst zwaar (gewicht 1 per domein).

De berekening is als volgt:

Domeinen:	Groen	Oranje	Rood
Financiën	0 punten	3 punten	6 punten
Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo)	0 punten	2 punten	4 punten
Omgevingsrecht (voorheen Wro)	0 punten	2 punten	4 punten
Archief	0 punten	1 punt	2 punten
Statushouders	0 punten	1 punt	2 punten
Erfgoed	0 punten	1 punt	2 punten

Laag toezichtregime < 5 punten	Gemiddeld toezichtregime, 5 - 9 punten	Hoog toezichtregime, > 10 punten
--	---	--

Totaalkleur geen groen

Wanneer het totaalbeeld van een gemeente oranje of rood is, zal ook een gesprek tussen de Commissaris van de Koning en de burgemeester plaatsvinden.

Ontwikkelingen 2025

Het interbestuurlijk toezicht is in Overijssel gefocust op de zes toezichtdomeinen. Die domeinen zijn dynamisch en in ontwikkeling. Het is gebruik om voor die domeinen jaarlijks een korte doorkijk te geven naar toekomstige ontwikkelingen. Die doorkijk is hieronder weergegeven.

Financiën

Gemeenten en Rijk vinden elkaar (nog) niet als het gaat om een adequate bekostiging voor de taken die gemeenten uitvoeren. De nieuwe financieringssysteem is met de meicirculaire ingevoerd per 2024. Hiervoor heeft (deels) compensatie plaatsgevonden. Bij de meicirculaire is ook duidelijk geworden dat het ravijnjaar blijft bestaan. Door het afschaffen van de oploep van de opschalingskorting wordt het alleen minder diep.

Voor 2025 lukt het alle gemeenten om een sluitende begroting vast te stellen en zeven gemeenten slaagden er ook in om een sluitende meerjarenraming 2026-2028 te presenteren. Voor veel gemeenten geldt dat zij maatregelen moeten treffen om ervoor te zorgen dat de komende begroting 2026 en (of) meerjarenraming sluitend is of blijft.

Een aantal gemeenten heeft al maatregelen opgenomen of denkrichtingen benoemd. Een aantal gemeenten lijkt hier nog niet over nagedacht te hebben. Dit jaar is het extra belangrijk dat gemeenten tijdig in beweging komen, 2026 is dan namelijk niet ver meer. In de begrotingscirculaire 2026 besteden wij aandacht aan de wijze waarop wij de bezuinigingsmaatregelen gaan beoordelen.

Er bestaat een gerede kans dat bij de komende begroting 2026 er gemeenten zijn die er niet in slagen om een sluitende begroting of meerjarenraming te presenteren. Dan zal er sprake kunnen zijn van preventieve gemeenten. Voor ons als toezichthouder zaak om de gemeenten goed te volgen en met elkaar in gesprek te blijven. Op die manier hopen we dat, als een gemeente preventief dreigt te worden, we dit tijdig in beeld krijgen.

De VNG heeft gemeenten geadviseerd om een structureel en reëel sluitende begroting 2025 vast te stellen. Verder was het advies om nog geen bezuinigingen door te voeren op andere beleidsterreinen dan het sociaal domein vanwege de groei van de jeugdkosten. Dit geldt dan voor de meerjarenraming.

Daarnaast was het advies om rekening te houden met de door de financieel toezichthouders gegeven mogelijkheid om het ontstane nadeel door de vervroegde ingang van de financieringssysteem als incidenteel nadeel aan te merken. Hier hebben 13 van de 25 gemeenten gebruik van gemaakt te weten Almelo, Dalfsen, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Oldenzaal, Olst-Wijhe, Raalte, Rijssen-Holten, Twenterand en Zwartewaterland.

Daarnaast mochten gemeenten gebruik maken van de inzet van het surplus van de algemene reserve. Er zijn vier gemeenten die hier gebruik van hebben gemaakt, dat waren de gemeenten Almelo (2025 en 2026), Enschede (2025), Hardenberg (2028) en Wierden (2025 – 2028). Waarbij alleen voor Almelo en Enschede geldt dat zij anders geen sluitende begroting 2025 konden vaststellen. Voor Hardenberg en Wierden geldt dat de inzet van het surplus geen effect had op de sluitendheid van hun begroting of meerjarenraming.

Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo)

Binnen het domein Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo) zijn diverse ontwikkelingen gaande. In 2021 deed de commissie Van Aartsen tien aanbevelingen voor een toekomstvast, effectief en slagvaardig stelsel VTH. Dit leidde tot het interbestuurlijk programma "Versterking VTH", een samenwerking van het Rijk, VNG, IPO en Omgevingsdienst NL, waarin opvolging is gegeven aan de aanbevelingen. Het IBP VTH heeft diverse resultaten en producten opgeleverd ter versterking van het VTH. Begin 2025 hebben het Rijk, de provincies, gemeenten, waterschappen en Omgevingsdienst NL de samenwerkingsafspraken voor de (verdere) versterking van het Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)-stelsel ondertekend.

Daarnaast zien wij dat gemeenten moeite hebben om geschikt personeel te vinden, waardoor zij afhankelijk zijn van tijdelijke inhuur, die niet altijd voorhanden is.

Wetgeving: In 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking getreden. Beide wetten beïnvloeden de wijze waarop vergunningverlening, toezicht en handhaving plaatsvinden. Tot nu toe ondervinden gemeenten en omgevingsdiensten geen grote problemen bij de uitvoering hiervan onder de Omgevingswet. Wel blijft de planning een aandachtspunt, omdat onder de Omgevingswet nieuwe inschattingen nodig zijn en er onzekerheden bestaan over prognoses voor aantallen en kengetallen.

Met de Wkb wordt de toezichtsrol van de gemeente verlegd naar private kwaliteitsborgers.

Momenteel geldt de Wkb alleen voor nieuwbouw in gevolgklasse 1. Tot nu toe hebben gemeenten nog beperkte ervaring opgedaan met de Wkb en zijn er zorgen bij gemeenten over de werking van de Wkb.

Omgevingsrecht (voorheen Wro)

De omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Veel vertrouwde instrumenten zoals bestemmingsplannen, natuur- of watervergunningen en verschillende beleidsnota's, komen te vervallen en worden in een nieuw jasje gestoken. We krijgen te maken met het Omgevingsplan, de omgevingswaarde, BOPA's en een grotere ruimte voor overheden om de verschillende belangen tegen elkaar af te wegen.

Gemeenten krijgen een overgangstermijn voor het vaststellen van de Omgevingsvisie. De verplichting voor gemeenten om een Omgevingsvisie te hebben en het tijdstip daarvoor wordt bij koninklijk besluit vastgelegd. Deze datum is bepaald op 1 januari 2027.

De gemeenten in Overijssel zijn druk bezig met de uitvoering van de Omgevingswet. Zo heeft een groot aantal gemeenten al een Omgevingsvisie vastgesteld.

Erfgoed

Het toetsingskader voor domein erfgoed is in dit jaar op een paar kleine punten aangepast, om aan te sluiten aan de Omgevingswet, die op 1 januari 2024 is ingegaan. De gemeenten worden getoetst op de volgende punten:

- Het hebben van een actuele erfgoedverordening;
- Het hebben van een onafhankelijke en deskundige gemeentelijke erfgoedcommissie;
- Het aantal adviezen dat deze commissie heeft afgegeven, en hoe vaak hiervan is afgeweken;
- Deskundige uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving, en een juiste omgang met klachten en meldingen;
- De wijze waarop archeologische en cultuurhistorische waarden worden afgewogen bij nieuwe ontwikkelingen.

Het algemene beeld is dat de gemeentes zich bewust zijn van hun taken op het gebied van erfgoed, en deze in de basis op orde hebben. Veel gemeentes maken gebruik van de adviescommissie van het Oversticht en van de adviezen van de regioarcheologen. De wat grotere gemeentes hebben deze kennis zelf in huis. Het VTH-proces is in het algemeen goed op orde. Niet altijd is duidelijk of er bij de uitvoerders hiervan voldoende specifieke kennis op het gebied van erfgoed is. Dit is een aandachtspunt wat landelijk speelt en wat in het landelijke programma Erfgoed en Overheid wordt meegenomen. De antwoorden geven verder inzicht in welke gemeentes met een cultuurhistorische en archeologische waardenkaart werken en welke gemeentes dat nog niet doen.

Huisvesting statushouders

Door de hoge taakstelling en de krapte op de woningmarkt blijft het huisvesten van statushouders ook in 2025 een forse opgave. De halfjaarlijkse taakstelling voor de eerste helft van 2025 is voor Overijssel 1.172 personen te huisvesten. Inclusief de opgelopen achterstand uit voorgaande periode(n) is de opgave 1.892 personen. Het huidige kabinet heeft aangekondigd de wettelijke taakstelling voor de gemeente af te willen schaffen. Het is nog niet duidelijk hoe en wanneer zij dit door kunnen zetten. Tot die tijd blijft de huisvesting van statushouders een wettelijke taakstelling.

Omdat we spreken over toekomstige inwoners van onze gemeenten, die zo snel mogelijk met hun participatie in de samenleving willen beginnen, is het van belang dat we provincie breed een inhaalslag maken. Daarbij helpt de versnelde huisvesting van deze mensen ook bij het ontlasten van asielzoekerscentra, die zijn bedoeld voor opvang van asielzoekers die nog in hun procedure zitten.

Het blijft van groot belang dat gemeenten zich onverminderd blijven inzetten op de realisatie van voldoende sociale en betaalbare woningbouw, om statushouders en andere (aandachts)groepen te kunnen huisvesten. Gemeenten kunnen hiervoor gebruik maken van bestaande Rijksregelingen zoals de 'Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen (SFT)'.

De provincie ondersteunt gemeenten bij het realiseren van woningen en als onderdeel daarvan nieuwe huisvestingsinitiatieven voor statushouders. Vanuit de bouwbrigade ondersteunt de provincie met kennis, expertise en capaciteit om projecten tot uitvoer te brengen. De accounthouders ruimte helpen bij ruimtelijke procedures, locatiekeuze en het oplossen van knelpunten zoals flora/fauna, stikstof en netcongestie. Daarnaast informeert de provincie gemeenten over beschikbare en nieuwe (rijks) regelingen en organiseert (ambtelijke) themasessies om zoveel mogelijk opgedane kennis te delen over bruikbare oplossingen.

Het Rijk werkt momenteel aan verschillende (ondersteunings)maatregelen, zoals 'Doorstroomlocaties' en 'de korte klap'. Zodra deze regelingen zijn uitgewerkt en de exacte voorwaarden duidelijk zijn kunnen gemeenten hier ook gebruik van maken. Tot slot kunnen gemeenten ook (regionale) afspraken maken over het eventueel uitruilen van taakstellingen voor huisvesting van statushouders, reguliere asielopvang en de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

Informatie- en archiefbeheer

De gemeenten in Overijssel zijn druk bezig om hun informatiehuishouding en -beheer (nog) beter op orde te krijgen. In meerdere gevallen kost het nog enkele jaren voordat de basis op orde is. Tegelijkertijd worden de overheden ook in 2025 en 2026 geconfronteerd met nieuwe regelgeving met veel impact op de informatiehuishouding, waaronder Europese verordeningen en de nieuwe nationale Archiefwet. De Tweede Kamer heeft op 18 februari 2024 unaniem ingestemd met het geamendeerde wetsvoorstel. De verwachte ingangsdatum is 1 januari 2027.

- In het wetsvoorstel zijn een paar zaken aangekondigd waar gemeenten zich op kunnen voorbereiden: 1) het verplicht aanwijzen van een gediplomeerde archivaris als verantwoordelijke voor toezicht op niet-overgebracht archief én overgebracht archief;
- het vormgeven van (nieuw!) een archiefdienst waar overgebracht archief wordt beheerd én actief ter beschikking wordt gesteld aan publiek;
- de grondslag voor openbaarheidsbeperkingen wordt gelijkgetrokken met de Wet open overheid;
- het verplicht overbrengen van informatie na (nieuw!) 10 jaar;
- het verplicht vormgeven van duurzame toegankelijkheid (DUTO) en toepassing van de Baseline informatiebeveiliging (BIO) bij nog niet overgebrachte informatie;
- strengere eisen voor het uitvoeren van migratie van informatie en;
- verschillende processen waarbij de archivaris verplicht geconsulteerd moet worden bij beheerhandelingen door de organisatie.

Voor gemeenten die nog volop in transitie zijn met betrekking tot de informatiehuishouding wordt het volgen en implementeren van nieuwe aanstaande wetgeving een grote uitdaging. In het bijzonder ook in de relatie naar gemeenschappelijke regelingen waar zij in deelnemen, omdat ook daar nieuwe eisen voor worden opgesteld als het gaat om informatie- en archiefbeheer. In Twente is deze opgave onderkend en hebben de 14 gemeenten en enkele gemeenschappelijke regelingen elkaar gevonden in een gezamenlijke aanpak van de archief- en informatiebeheervraagstukken die op hen afkomen. Ook wordt met een opleidingstraject een voorschot genomen op het kunnen aanstellen van meerdere voldoende toegeruste archivaren.